

**Міністерство освіти і науки України
Одеський державний аграрний університет**

«Актуальні аспекти розвитку науки і освіти»

**Збірник матеріалів
I Міжнародної науково-практичної
конференції НПП та молодих науковців**

Одеса, 13-14 квітня 2021 р.

Тези доповідей **I Міжнародної науково-практичної конференції НПП та молодих науковців «Актуальні аспекти розвитку науки і освіти».**

Опубліковані результати наукових досліджень з ветеринарних, сільськогосподарських, технічних та економічних наук.

Організаційний комітет

Голова комітету

ректор ОДАУ, д-р. вет. н., професор **Брошков М.М.**

Заступник голови комітету –

проректор з НР та МЗ ОДАУ, д-р. вет. н. **Данчук О.В.**

Члени оргкомітету

д-р географ. наук, професор **В.І. Михайлюк**; д-р екон. наук, професор **Г.М. Запша**; д-р екон. наук, професор **І.О. Крюкова**; д-р екон. наук, доцент **О.М. Галицький**; д-р вет. наук, професор **І.І. Панікар**; д-р вет. наук, професор **Л.О. Тарасенко**; д-р с.-г. наук, професор **Р.Л. Сусол**; д-р с.-г. наук, професор **О.П. Решетніченко**; канд. екон. наук, доцент **О.С. Малащук**; канд. географ. наук, **І.В. Леонідова**; канд. техн. наук, професор **А.М. Яковенко**; канд с.-г. наук, доцент **Г.О. Балан**; канд с.-г. наук, доцент **С.О. Петренко**; канд вет. наук, доцент **А.О. Гердева**; канд біол. наук, доцент **В.О. Найда**; канд вет. наук, доцент **Ж.Б. Коренєва**; канд вет. наук, доцент **С.І. Улизько**; канд вет. наук, доцент **К.О. Родіонова**; канд с.-г. наук, доцент **І.Ф. Різничук**; канд. біол. наук, доцент **О.О. Крайнов**; канд. біол. наук, доцент **О.О. Ожован**; к. вет. н., доцент **Гуніч В.В.**

Тези подані в авторській редакції. Усі авторські права належать авторам.
Відповідальний за випуск – О.В. Данчук

Висновок: для отримання високих урожаїв зерна кукурудзи в зрошуваних умовах Півдня України необхідно застосовувати сучасні технології та забезпечувати необхідним рівнем агротехніки. З проведених трьох річних досліджень можна зробити наступні висновки: використання сучасних інсектицидів в два прийоми на кукурудзі дає прибавку врожайності в межах 7,1 – 7,2% в порівнянні з контролем без інсектициду. При цьому кращі результати були у варіанті з використанням препаратів Децис f-люкс та Белт. Інсектицидна обробка в фазу виходу волоті препаратами Ампліго та Белт знизило рівень пошкодженості початків кукурудзи з 25 – 30 % на контролі до 1,5 – 3 %. 7. Вартість інсектицидних обробок збільшує витрати на один гектар в межах 1013 – 1381 грн, але вартість збереженого врожаю, і як наслідок прибутку 5300 грн, що в чотири рази більше ніж вартість обробки інсектицидами.

Список літератури:

1. Борисовнік З.Б., Михайлов В.Г., Погорлецький Б.К. та ін. Довідник по олійних культурах. К: Урожай, 1988. 184с.
2. Лысогорое С. Д., Кириченко В. П. Формирование урожая полевых культур при орошении. М.:Агропромиздат, 1991. 235 с.
3. Манько Ю.П. Прогнозування забур'яненості полів та еколого-економічне обґрунтування заходів захисту посівів від бур'янів. К.: Вид-во УСГА, 1992.18 с
4. Інсектициди. Веб-сайт Syngenta URL: <http://bit.ly/3cHRL8F> (дата звернення 05.02.21).
5. Інсектициди. Веб-сайт Bayer Group URL: <http://bit.ly/2YRQBjj> (дата звернення 05.02.21).

УДК: 582.94.631.5

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ РОЗСАДНОГО МАТЕРІАЛУ ЛАВАНДИНУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Свиденко Л.В. – канд. біол. наук, старший науковий співробітник сектору мобілізації та збереження рослинних ресурсів

Інститут рису НААН, с. Антонівка, Україна

Марковська О.Є. – д. с.-г. н., професор кафедри ботаніки та захисту рослин, Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Стеценко І.І. – асистент кафедри ботаніки та захисту рослин, Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

*У ДП «Дослідному господарстві «Новокаховське» Інституту рису НААН науковцями сектору мобілізації рослинних ресурсів відділу селекції з 1997 року проводиться інтродукція та селекція лавандину – міжвидового гібриду, отриманого у результаті природного або штучного схрещування лаванди вузьколистої (*L. angustifolia* Mill.) і лаванди широколистої (*L. latifolia* Medic.). Вченими створено сорт Іній, який у 2011 році занесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, що характеризується високою зимостійкістю та стійкістю до ураження хворобами й пошкодження шкідниками. Урожайність надземної маси в середньому – 11,4 т/га, масова частка ефірної олії – 1,8% від свіжозібраної сировини, збір ефірної олії 205 кг/га. Встановлено, що *Lavandula hybrida* Rev. є перспективною ефіроолійною культурою для Півдня України. Враховуючи той факт, що основна увага в інтродукції лавандину була приділена його селекції, а питання агротехніки вирощування культури залишилися невирішеними, то надзвичайно актуальними завданнями*

наукового дослідження є розробка економічно ефективної технології виробництва *Lavandula hybrida* Rev. в умовах Півдня України.

Ключові слова: ефірна олія, лавандин, агротехніка, догляд, живці.

Постановка проблеми. Відомо, що до 2014 року основне виробництво ефіроолійних культур та науковий супровід їх вирощування здійснювався в умовах АР Крим. Однак перспективність інтродукції цих рослин для Півдня України, у т.ч. Херсонської області, встановлена науковцями ще у кінці 90-х років ХХ – на початку ХХІ століття [1,2]. Так, у ДП «Дослідному господарстві «Новокаховське» Інституту рису НААН з 1997 року проводиться інтродукція та селекція лавандину – міжвидового гібриду, отриманого у результаті природного або штучного схрещування лаванди вузьколистої (*L. angustifolia* Mill.) і лаванди широколистої (*L. latifolia* Medic.). Основним компонентом ефірної олії цієї культури є ліналоол 58% та ліналілацетат 11%. Невисокий вміст ліналілацетату в *Lavandula hybrida* Rev., порівняно з лавандою, наявність таких небажаних компонентів як 1,8-цинеол, камфора, обмежують можливість використання олії лавандину в парфумерній промисловості. Однак у якості джерела натурального ліналоолу – спирту класу терпеноїдів, який застосовують як ароматичну речовину у косметичній промисловості, сировина лавандину є дуже придатною [3,4].

Отже, за особливостями морфо-біологічного розвитку, вимогами до ґрунтово-кліматичних умов, *Lavandula hybrida* Rev. є перспективною ефіроолійною культурою для Півдня України. Враховуючи той факт, що основна увага в інтродукції лавандину була приділена його селекції, а питання агротехніки вирощування культури залишилися невирішеними, то надзвичайно актуальними завданнями наукового дослідження є розробка економічно ефективної технології виробництва *Lavandula hybrida* Rev. в умовах Півдня України.

Виклад основних матеріалів дослідження. У рамках дисертаційного дослідження «Продуктивність *Lavandula hybrida* Rev. за різних систем удобрення та умов зволоження темно-каштанового ґрунту Півдня України» сумісно із науковцями сектору мобілізації рослинних ресурсів відділу селекції Інституту рису НААН України, вирощували посадковий матеріал *Lavandula hybrida* Rev. сорту Іній з метою закладення плантацій в умовах ПП «Криниця» с. Інгалець Херсонської області. Сорт Іній у 2011 році занесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Він характеризується високою зимостійкістю і стійкістю до ураження хворобами й пошкодження шкідниками. Урожайність надземної маси в середньому – 11,4 т/га, масова частка ефірної олії – 1,8% від свіжозібраної сировини, збір ефірної олії 205 кг/га.

Лавандин не утворює насіння (за винятком тетраплоїдних гібридів) і розмножується виключно вегетативним способом – живцями напівздерев'янілих пагонів. Заготівлю живців проводили у березні з молодих 3-5 річних маточних рослин, які відразу ж висаджували в холодних парниках та відкритих грядках. Парники та гряди розміщувати на добре освітлених та захищених від вітру місцях.

Для заготівлі живців секатором зрізали верхівку маточних рослин на висоті 20-25 см від кореневої шийки. Живцювання проводили відразу ж після заготівлі матеріалу. Краще вкорінення мали пагони 5 і 6 порядків, зрізані біля основи пагона. Живці мали довжину 10-15 см та не менше трьох бруньок. Кінець кожного живця відрізали під брунькою. Потім живці зв'язували у пучки по 100 штук і висаджували у попередньо зволожений, розпушений на глибину 20-25 см та удобрений перегноем ґрунт. У подальшому формували борозенки, в які заглиблювали живці на 7-10 см й поливали (рис.1).

Вологість ґрунту впродовж вегетаційного періоду підтримували на рівні 65-70% НВ. Перезволоження ґрунту негативно впливає на ріст рослин і призводить до їх випадання. Догляд за рослинами також складався з підживлення аміачною селітрою та ручного прополювання. З метою стимуляції росту вегетативної маси проводили періодичне

підрізання генеративної частини, що в подальшому під час вкорінення саджанців, сприяло кращому розвитку їх кореневої системи та створювало компактний вигляд рослин.

У розсаднику ефіроолійних культур відділу селекції Інституту рису НААН, а також колекційних насаджень рослин ДП ДГ «Новокаховське» Інституту рису станом на 15 червня 2020 року приживлюваність живців лавандину сорту Іній склала у середньому 80-82%, а на 25 вересня 2020 року цей показник зменшився до 70-73%. Несприятливі погодні умови весняно-літнього періоду вегетації 2020 року стали причиною зменшення відсотку приживлюваності рослин *Lavandula hybrida* Rev.

Рис. 1 Вирощування саджанців лавандину

В умовах Херсонської області кращим терміном для висадки саджанців на постійне місце є жовтень-листопад. Тому їх викопування і сортування з наступним висаджуванням проводили у кінці жовтня. До першого класу відносили добре розвинені, неушкоджені рослини, які мали діаметр і довжину кореневої системи не менше 12 см, діаметр надземної частини 8 см і висоту 12 см. Саджанці, що не відповідали вимогам першого і другого класів, відносили до нестандартних і залишали на дорощування.

Висновки. За особливостями морфо-біологічного розвитку, вимогами до ґрунтово-кліматичних умов, *Lavandula hybrida* Rev. є перспективною ефіроолійною культурою для Півдня України. Лавандин не утворює насіння і розмножується виключно вегетативним способом – живцями напівдерев'янистих пагонів, заготовлю яких у нашому досліді проводили у березні з молодих 3-5 річних маточних рослин, з наступним висаджуванням в холодних парниках та відкритих грядках. Живцювання проводили відразу ж після заготівлі матеріалу. Краще вкорінення мали пагони 5 і 6 порядків, зрізані біля основи пагона. Живці мали довжину 10-15 см та не менше трьох бруньок. Догляд за рослинами включав підтримку вологості ґрунту на рівні 65-70% НВ, підживлення аміачною селітрою, ручне прополювання та підрізання генеративної частини. Викопування і сортування з наступним висаджуванням проводили розсадного матеріалу проводили у кінці жовтня.

Список літератури

1. Свиденко Л.В., Єжов В.М. Перспективи вирощування деяких ефіроолійних культур у Степу Південному. *Вісник аграрної науки*. 2015. С. 20 – 24.

2. Dudchenko, V.V., Svydenko, L.V.; Markovska, O.Y., Sydiakina, O.V. Morphobiological and Biochemical Characteristics of *Monarda* L. Varieties under Conditions of the Southern Steppe of Ukraine. *Journal of Ecological Engineering*. Vol 20. Issue 8. November 2020. P. 99-107.
3. Свиденко Л.В., Глущенко Л.А. Лавандин (*Lavandula hybrida* Reverenon). Біологія, біохімія, агротехніка та особливості вирощування в умовах Херсонської області: методичні рекомендації. Скадовськ, 2018. 32 с.
4. Марковська О.Є., Свиденко Л.В., Стеценко І.І. Порівняльна оцінка морфометричних показників і господарсько цінних ознак *lavandula angustifolia* Mill. та *lavandula hybrida* Rev. *Scientific Horizons*. 02 (87), С. 24–31. [doi: 10.33249/2663-2144-2020-87-02-24-31](https://doi.org/10.33249/2663-2144-2020-87-02-24-31).
УДК 632.9:633.11

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНГІЦИДІВ ПРОТИ ФУЗАРІОЗУ КОЛОСА НА ПШЕНИЦІ ОЗИМІЙ

Джам М.А., кандидат сільськогосподарських наук

Михайленко С.В., кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник

Інститут захисту рослин НААН, вул. Васильківська 33, м. Київ, 03022

Efficacy of fungicides used against these pathogens ranged from 69.2% to 75.2%. After fungicide application the weight of 1000 grains increased by 7.3 - 13.6 g. With the use of fungicides, the yield increased by 22.3 - 24.8%.

fusarium head blight, winter wheat, fungicides, disease severity, efficiency

Серед комплексу найбільш розповсюджених і шкідливих хвороб пшениці озимої фузаріоз колосу займає чільне місце. Втрати врожаю внаслідок інтенсивного прояву хвороби можуть досягати 70%. Недобір врожаю при фузаріозі колоса пов'язують зі зменшенням маси зерна й кількістю утворених зародків. Згідно з результатами фітосанітарних оцінок посівів зернових культур у різних країнах світу фузаріоз колосу набув останніми роками значного поширення, що призводить до забруднення зерна і зернопродуктів небезпечними фузаріотоксинами.

В умовах зони Правобережного Полісся в 2018 – 2019 рр. вивчали вплив нових та сучасних біологічних та хімічних препаратів на розвиток фузаріозу колосу на пшениці озимій. Дослідження проводили в СТОВ "Заповіт" Житомирської області в умовах штучно створеного інфекційного фону. Штучний фон створювали за допомогою інокуляції колосся пшениці озимої суспензією суміші видів. Об'єктами дослідження були збудники *F.graminearum*, *F. culmorum*, *F. roae*, *F. avenaceum*. Такий вибір пояснюється двома причинами: значним поширенням цих видів в досліджуваній зоні та здатністю викликати різні симптоми на колосі. Чисті культури вирощували на КГА та селективних середовищах Чапека [1,2].

Для проведення зараження використовували 10-денні культури грибів, що витримували в термостаті за температури 26-28°C. Суспензію конідій готували безпосередньо перед інокуляцією, концентрація конідій становила 10⁵ шт./мл. Для інокуляції використовували 200 мл. суспензії. Площа кожної ділянки становила 2 м², повторність чотириразова, розміщення рендомізоване. Зараження колосся пшениці озимої проводилося у фазу масового цвітіння.

У період фази молочно-воскової стиглості зерна уражене колосся етикетували із зазначенням дати відбору і балу ураження за 5-бальною шкалою. Загальна кількість облікованого колосся у кожному зразку становила не менше 50 штук. Кожен відібраний колос обмолочували і проводили структурний аналіз урожаю (кількість зерен в колосі, маса